

УДК 373.3:796.011.3:371.13

DOI <https://doi.org/10.24195/olympicus/2025-3.9>**Голод Юрій Миколайович**аспірант кафедри спортивних та рекреаційних ігор
Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського**ORCID ID:** 0009-0001-1887-8335**Пітин Мар'ян Петрович**доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор,
професор кафедри олімпійського, професійного та адаптивного спорту
Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського**ORCID ID:** 0000-0002-3537-4745**Пасічник Вікторія Михайлівна**доктор наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
професор кафедри спортивних та рекреаційних ігор
Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського**ORCID ID:** 0000-0002-6381-1471**Синиця Андрій Володимирович**кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
завідувач кафедри спортивно-педагогічних дисциплін
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника**ORCID ID:** 0000-0001-6608-919X**Ковальчук Лідія Валеріївна**кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
доцент кафедри теорії та методики фізичної культури
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника**ORCID ID:** 0000-0002-2973-8979

СТАВЛЕННЯ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО КОМПЛЕКСНОГО ЗАСТОСУВАННЯ СПОРТИВНИХ ІГОР У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Наявна суперечність між потребою у формуванні широкого спектра рухових умінь та відсутністю науково-методичного обґрунтування комплексного використання спортивних ігор у початковій школі. **Мета:** з'ясувати ставлення вчителів фізичної культури стосовно комплексного застосування спортивних ігор у фізичному вихованні початкової школи. **Методи:** теоретичний аналіз та узагальнення науково-методичної літератури, аналізування документальних матеріалів, експертне опитування вчителів фізичного виховання початкових класів, методи математичної статистики. Було залучено 42 учителі фізичного виховання ($12,64 \pm 3,9$ року стажу). **Результати.** Використання схожих за характером вправ та поєднання видів спорту є правомірним для сучасного змісту фізичного виховання, наприклад: бейсбол – пляжний бейсбол, баскетбол – баскетбол 3x3 – корфбол. Окрім того, виявлено якісні ознаки схожості рухових дій, де найвищі оцінки отримали критерії переміщення ($3,05\text{--}3,43$ бала), тактичних дій у «ракеткових» видах спорту ($3,00 \pm 0,65$) та умов гри у підгрупі «безконтактної взаємодії» ($3,12 \pm 0,66$). Установлення можливості впровадження варіативних модулів вказало на пріоритети для флорболу, волейболу, футболу, доджболу, дартсу,

петанку завдяки доступності та наявній політиці популяризації. Найвищі оцінки отримали модулі з футболу (9,69–9,93 бала) та волейболу (9,67 бала). Складнощі впровадження спостерігаються для варіативних модулів на основі спортивних ігор із високими вимогами до інвентарю (бейсбол, лакрос, хокей на траві, шорт-гольф, вудбол, падел, сквош). **Висновки.** У практиці фізичного виховання школярів підтверджено важливість якісного навчання у початковій школі як фундаменту для ефективного засвоєння змісту фізичного виховання в подальшому. Учителі фізичної культури мають різний рівень обізнаності щодо варіативних модулів, особливо спортивних ігор. Беззаперечно переважають традиційні види спорту (баскетбол, волейбол, футбол, настільний теніс, бадмінтон) та поступаються за рівнем обізнаності нові для України види спорту (падел, піклбол, флорбол).

Ключові слова: варіативні модулі, зміст, опитування, рекомендації, розподіл, схожість, засоби.

Вступ. Фізичне виховання у закладах загальної середньої освіти стабільно залишається актуальним для наукових досліджень, адже воно відіграє ключову роль у гармонійному розвитку учнів [1; 3; 7; 8].

У контексті освітніх трансформацій, зокрема впровадження Концепції Нової української школи, актуалізується потреба в системному аналізі ефективності навчального процесу в усіх його складниках. Фізичне виховання охоплює усі рівні шкільної освіти: початкову, базову та старшу і є невід'ємною частиною формування здорової особистості [6; 11; 12].

Особливої уваги потребує початкова школа, де освітній процес має специфічні організаційні та змістовні особливості. Молодші школярі демонструють різні інтереси та переваги щодо засобів фізичного виховання, що потребує індивідуалізованого підходу. Доведено, що ігрова діяльність є ефективною формою фізичного навантаження для дітей цього віку, а спортивні ігри мають значний потенціал у розвитку рухових навичок [2; 4; 9].

Водночас формування змісту уроків фізичної культури має базуватися на принципі різноманітності рухового досвіду. Використання лише окремих видів спортивних ігор (наприклад, тільки футболу чи баскетболу) не забезпечує повноцінного розвитку учнів на відміну від їх комплексного застосування [5; 10; 14–16].

Це породжує суперечність між потребою у формуванні широкого спектра рухових умінь та відсутністю науково-методичного обґрунтування комплексного використання спортивних ігор у початковій школі.

Мета та завдання: з'ясувати ставлення вчителів фізичної культури стосовно комплексного застосування спортивних ігор у фізичному вихованні початкової школи.

Методи дослідження. Застосовано теоретичний аналіз та узагальнення науково-методичної літератури, аналізування документальних матеріалів, експертне опитування вчителів фізичного виховання початкових класів, методи математичної статистики.

До дослідження було залучено 42 учителі фізичного виховання (представники Івано-Франківської та Львівської областей). Досвід залучених респондентів становив від 7 до 22 років педагогічного стажу (середнє значення $12,64 \pm 3,9$ року). Загалом бланк опитування містив сім основних запитань, які були пов'язані з особливостями застосування варіативних модулів на основі спортивних ігор у фізичному вихованні школярів.

Результати дослідження. За підсумками опитування було встановлено низку положень, які в подальшому можуть допомогти адаптувати застосування засобів спортивних ігор у фізичному вихованні учнів початкової школи [1; 7; 13].

Зазначимо, що не всі респонденти погодилися із запропонованим твердженням стосовно впливу якісного навчання дитини на рівні початкової школи як передумови ефективного засвоєння змісту фізичного виховання у середній школі (4,76% не погодилися та 11,90% респондентів не змогли однозначно відповісти на це запитання).

Загалом ми вбачаємо підтримку запропонованому твердженню, а частка тих, які висловили інші твердження, може бути пов'язана з індивідуальними переконаннями фахівців або подвійним тлумаченням запропонованого твердження, адже структура та зміст фізичного виховання в початковій та середній школі нині мають значні відмінності. Ключовою з них

є наявність у середній школі модульного підходу та вільної траскторії вибору варіативних модулів [6; 8].

Для з'ясування обізнаності вчителів із фізичної культури з питань змісту варіативних модулів ми запропонували визначити суб'єктивний рівень володіння інформацією про запропоновані варіативні модулі (види рухової активності, табл. 1). До переліку включено всі варіативні модулі на основі спортивних ігор та надано чотири рівня володіння інформацією.

Таблиця 1

Суб'єктивна оцінка рівня обізнаності вчителів фізичної культури з питань варіативних модулів на основі спортивних ігор

Вид рухової активності	Рівень обізнаності			
	Повною мірою володію інформацією	Достатньо обізнаний	Відомі лише окремі положення та специфіка	Обізнаний недостатньою мірою
бейсбол	0,00	30,95	30,95	38,10
пляжний бейсбол	0,00	2,38	28,57	69,05
лактос	0,00	0,00	11,90	88,10
флорбол	4,76	38,10	54,76	2,38
хокей на траві	0,00	4,76	30,95	64,29
дартс	4,76	45,24	42,86	7,14
петанк	7,14	11,90	47,62	33,33
городки	0,00	11,90	33,33	54,76
дитячий більярд	0,00	11,90	59,52	28,57
шорт-гольф	0,00	2,38	42,86	54,76
вудбол	0,00	0,00	23,81	76,19
настільний теніс	64,29	28,57	7,14	0,00
падел	2,38	33,33	57,14	7,14
пінкбол	2,38	21,43	57,14	19,05
бадмінтон	73,81	23,81	2,38	0,00
пляжний бадмінтон	4,76	47,62	47,62	0,00
сквош	0,00	11,90	57,14	30,95
теніс	2,38	45,24	50,00	2,38
баскетбол 3х3	33,33	47,62	19,05	0,00
баскетбол	54,76	38,10	7,14	0,00
гандбол	9,52	61,90	26,19	2,38
панна	0,00	16,67	69,05	14,29
футбол	92,86	7,14	0,00	0,00
футзал	88,10	11,90	0,00	0,00
американський футбол	0,00	4,76	61,90	33,33
регбі-5	4,76	45,24	50,00	0,00
корфбол	2,38	28,57	57,14	11,90
доджбол	26,19	52,38	19,05	2,38
волейбол	92,86	7,14	0,00	0,00
пляжний волейбол	88,10	11,90	0,00	0,00
фістбол	0,00	7,14	45,24	47,62
рінго	0,00	0,00	59,52	40,48
алтимат фризбі	9,52	21,43	54,76	14,29

Значно з-поміж інших вирізняються такі види спорту: бадмінтон, баскетбол, волейбол, пляжний волейбол, теніс настільний, футбол, футзал. За цими видами спорту більшість респондентів указала на володіння повною мірою інформацією (від 54,76% до 92,86% респондентів).

Лише кілька видів спорту були зазначені більшістю респондентів на рівні «достатньо обізнаний». Серед них – доджбол та гандбол (52,38% та 61,90% відповідно). Проте за цим рівнем обізнаності також виявлено ще низку видів спорту, які мають паритетне з іншими варіантами

(регбі-5, теніс, пляжний бадмінтон, дартс та бейсбол) або домінуюче співвідношення (баскетбол 3х3,) – 30,95–47,62% респондентів. Проте, аналізуючи перелік цих видів спорту, можна зауважити, що серед них є ті, які достатньо популярні, а також ті, які активно розвиваються в останні роки.

На жаль, спостерігаємо, що достатньо велику кількість видів спорту, за якими значна частина респондентів висловила невпевнений рівень володіння інформацією. Констатуємо найбільшу групу видів спорту, серед яких: сквош, теніс, пання, американський футбол, рінго, алтимат фрізбі, пляжний бадмінтон, падел, пікбол, дитячий більярд, флорбол (50,00–69,05% респондентів). Серед зазначених видів спорту досить багато тих, які з'явилися на теренах України за останні роки.

За допомогою проведеного опитування ми з'ясували, що найбільш невпевнено респонденти володіють інформацією про низку видів спорту, серед яких – пляжний бейсбол, лакрос, флорбол, хокей на траві, городки, шорт-гольф, вудбол та фістбол. На цьому рівні обізнаності щодо цих видів спорту перебуває від 47,62% до 88,10% респондентів.

Для конкретизації можливості поєднання завдань із застосування різних видів рухової активності/спорту для респондентів ми запропонували два запитання. Перше було пов'язане з визначенням доцільності використання спільних засобів/вправ із видів рухової активності у змісті фізичного виховання учнів початкової школи (табл. 2) та друге – оцінки схожості запропонованих видів рухової активності в межах однієї підгрупи (табл. 3).

Таблиця 2

**Доцільність використання спільних засобів із видів рухової активності
у змісті фізичного виховання учнів**

Вид рухової активності	Доцільно	Недоцільно	Складно сказати
бейсбол, пляжний бейсбол	100,00	0,00	0,00
волейбол, пляжний волейбол, фістбол	95,24	4,76	0,00
флорбол, хокей на траві	83,33	0,00	16,67
падел, пікбол, сквош, теніс	83,33	4,76	11,90
баскетбол 3х3, баскетбол, корфбол	100,00	0,00	0,00
шорт-гольф, вудбол	95,24	2,38	2,38
панна, футбол, футзал	97,62	0,00	2,38
американський футбол, регбі-5	76,19	9,52	14,29
гандбол, доджбол	80,95	0,00	19,05

Абсолютні значення підтримки зафіксовані для бейсболу та пляжного бейсболу і баскетболу 3х3, баскетболу й корфболу (100%). На нашу думку, це пов'язано з тим, що в основі перших та других покладено типові технічні прийоми, які також мають підкріплення з боку правил змагань та ведення ігрової діяльності.

Дещо меншу, але домінуючу підтримку використання спільних вправ під час занять фізичною культурою респонденти надали для таких поєднань: пання, футбол, футзал (97,62%), шорт-гольф, вудбол (95,24%), волейбол, пляжний волейбол, фістбол (95,24%). На нашу думку, це також пов'язано з наявністю значної кількості однакових за технічним виконанням дій в умовах ігрової діяльності.

Менше, на рівні 76,19–83,33%, респондентів підтримали застосування спільних засобів під час вивчення, а також проведення занять для таких видів, як: флорбол, хокей на траві; падел, пікбол, сквош, теніс; американський футбол, регбі-5; гандбол, доджбол. Хоча серед респондентів кількість таких, що підтримують використання спільних вправ під час вивчення цих видів спорту, поступово зменшується, однак залишається на достатньо високому рівні.

Також респонденти провели оцінювання схожості запропонованих видів рухової активності/спорту в межах однієї групи (за п'ятибальною системою) з урахуванням таких критеріїв, як переміщення, технічні й тактичні дії, елементи правил та умов гри (табл. 3).

Таблиця 3

**Оцінки респондентів щодо схожості видів рухової активності/спорту
в межах окремих груп (n=42)**

Група	Вид рухової активності	Критерій порівняння				
		Пере- мі-щення	Технічні дії	Тактичні дії	Правила гри	Умови гри
1	бейсбол, пляжний бейсбол, лакрос, флорбол, хокей на траві	3,29 ±0,66	1,62 ±0,62	2,74 ±0,62	1,90 ±0,68	2,38 ±0,62
2	дартс, петанк, городки, дитячий більярд, шорт-гольф, вудбол	3,05 ±0,75	1,74 ±0,58	2,31 ±0,60	1,79 ±0,71	1,83 ±0,72
3	настільний теніс, падел, піклбол, бадмінтон, пляжний бадмінтон, сквош, теніс	3,29 ±0,59	2,12 ±0,62	3,00 ±0,65	2,17 ±0,72	1,95 ±0,72
4	баскетбол 3х3, баскетбол, гандбол, панна, футбол, футзал, американський футбол, регбі-5, корфбол, доджбол	3,43 ±0,54	1,83 ±0,84	2,05 ±0,72	1,57 ±0,62	2,71 ±0,66
5	волейбол, пляжний волейбол, фістбол, рінго, алтимат фризбі	3,33 ±0,68	2,21 ±0,64	2,74 ±0,49	2,24 ±0,53	3,12 ±0,66

Одразу можна спостерігати, що вищі оцінки порівняно з іншими критеріями отримали переміщення. На думку респондентів, для кожної з п'яти підгруп видів рухової активності рівень схожості переміщень (елементів, складників, фізіологічного та/чи біомеханічного підґрунтя) оцінено на 3,05–3,43 бала. Це значно більші оцінки порівняно з іншими критеріями.

Також високі бали на рівні $3,00 \pm 0,65$ отримав критерій тактичних дій у «ракеткових» видах спорту (настільний теніс, падел, піклбол, бадмінтон, пляжний бадмінтон, сквош, теніс) та $3,12 \pm 0,66$ бала за критерієм умов гри для підгрупи з «безконтактною взаємодією» (волейбол, пляжний волейбол, фістбол, рінго, алтимат фризбі).

Для інших критеріїв за всіма підгрупами оцінки були нижчими, у середньому від 1,57 до 2,74 бала. На нашу думку, це відображає реальну ситуацію. Передбачувано, що за наявними техніко-тактичними діями окремі види рухової активності мають об'єктивні відмінності.

У доповнення до зазначеного запитання ми запропонували респондентам також зробити припущення, наскільки якісно можливо реалізувати зазначені види рухової активності/спорту в межах фізичного виховання закладів загальної середньої освіти. Для цього за таким же переліком видів спорту зроблено пропозицію оцінити можливості до такої реалізації в умовах загальноосвітньої школи.

На підставі отриманих результатів за цієї групою запитань отримано підтвердження того, що серед підгрупи варіативних модулів «із використанням допоміжного інвентарю» найбільш висока ймовірність ефективного застосування у флорболу (5,69 бала). На нашу думку, це пов'язано з низкою чинників. Серед них те, що флорбол упродовж тривалого часу активно розвивається завдяки діяльності міжнародної та національної федерації; отримано підтримку на рівні значної кількості громадських молодіжних організацій; проводилися семінари та вебінари стосовно роз'яснювальної та популяризаційної роботи. Поряд із цим бейсбол та пляжний бейсбол значно меншою мірою впроваджено у фізкультурно-спортивну діяльність на національному рівні. Ще більшою мірою це стосується лакросу, хоча у цьому виді спорту ми представлені на міжнародній спортивній арені. Також є певні недоліки для впровадження у виокремленому вигляді хокею на траві. Отримання інвентарю для реалізації варіативних модулів із цього виду спорту є ускладненим.

Проте ми через пошук спільних характерних ознак рухової діяльності можемо вести попередню підготовку учнів та формувати руховий базис для видів рухової активності/видів спорту цієї підгрупи.

У другій підгрупі, що об'єднує спортивні ігри «на влучність», ми сподівалися побачити дещо оптимістичнішу картину. Підставами для цього вважали значно більші можливості адаптації цих видів рухової активності для учнівської молоді. Певною мірою наші сподівання отримали підтвердження. Проте це лише у випадку двох видів – дартс та петанк (8,12 та 8,36 бала відповідно). На думку вчителів фізичної культури, ці види можуть значною мірою бути позитивно

сприйнятті та реалізовані у змісті фізичного виховання учнівської молоді. Усереднені оцінки становлять понад 8 балів, що суттєво переважає інші види цієї підгрупи. І тут, на нашу думку, знову ж таки вирішальним стає чинник матеріально-технічного забезпечення. Так, для городків, шорт-гольфу та вудболу необхідний спеціальний інвентар. Тому ймовірність ефективного запровадження в загальнонаціональному масштабі є складною. Однак уважаємо, що можуть бути окремі локальні позитивні приклади залучення учнів молодшої школи до занять цими видами рухової активності.

Стосовно наступної підгрупи («ракеткові») ми отримали такі оцінки можливості ефективного застосування у змісті фізичного виховання учнів молодшої школи. Серед переліку всіх видів цієї підгрупи експерти зазначають явну перевагу бадмінтону (8,21 бала) та як його різновиду – пляжного бадмінтону (6,90 бала). Інші види за своїми можливостями поступаються. Однак для настільного тенісу та тенісу оцінки залишаються на рівні 3,98–4,31 бала. А для паделу, піклболу, сквошу є значно нижчими, що вказує на певні складнощі, на думку експертів, для їх запровадження.

Тому, на нашу думку, одним з ефективних варіантів вирішення є ознайомлення дітей з основними (базовими) руховими діями. А вже у подальшому за вирішення матеріально-технічного аспекту та/або розширення можливостей забезпечення відповідних умов для занять – удосконалювати підготовленість дітей.

На цьому тлі іншими виглядають результати для підгрупи варіативних модулів на основі видів, «контактних із м'ячем». На нашу думку, ця підгрупа суттєво вирізняється з-поміж інших за рахунок менших вимог до умов реалізації. Беззаперечними літерами за результатами опитування стали види, пов'язані з різновидами футболу, – 9,69–9,93 бала.

Загалом зазначена підгрупа має високий рівень оцінок, які визначають можливості застосування елементів зазначених видів рухової активності/ видів спорту, починаючи від 6,07 бала. Єдиним винятком став американський футбол – 2,95 бала. Імовірно, специфіка ігрової діяльності та наявність елементів більш жорсткого контакту не дали змоги фахівцям надати вищі оцінки.

Вивчення можливостей застосування елементів видів рухової активності заключної підгрупи («безконтактна взаємодія») вказало на явні лідируючі позиції волейболу – 9,67 бала. Це лідер не лише серед зазначеної підгрупи, а й серед усіх варіативних модулів на основі спортивних ігор.

Інші представлені у цій підгрупі види поступаються за середніми оцінками. Так, алтимат фризбі отримало від фахівців 7,29 бала, що також високо оцінює можливість застосування цього варіативного модуля (засобів) у фізичному вихованні учнів молодшої школи. До того ж такі види, як пляжний волейбол, фістбол та рінго, не були заперечені фахівцями, та оцінки коливалися в межах 4,38–4,98 бала.

Одне із запитань було пов'язане зі з'ясуванням рекомендацій респондентів стосовно використання окремих видів рухової активності в змісті фізичного виховання. Таке обговорення проведено на основі попередньо виокремлених підгруп. За першою підгрупою рекомендації вчителів фізичної культури певною мірою співпадають із результатами попереднього запитання. Так, із зазначеної підгрупи лідируючі позиції залишаються за флорболом. Рівень підтримки цього виду рухової активності/виду спорту перебуває на рівні вищому за середній (3,74 бала). Проте можна відзначити наростання рекомендацій для бейсболу. Тобто за оцінки можливостей рівень був нижчим, разом із тим як рекомендований цей вид більше до вподоби вчителям фізичної культури. Із цього можна зробити узагальнення про необхідність включення до змісту фізичного виховання серії занять із вправами, які б відтворювали специфіку бейсболу. На жаль, інші види цієї групи не отримали достатньої підтримки (1,10–1,57 бала).

На протизагу цій підгрупі за наступною («на влучність») співвідношення між рекомендованими видами порівняно з відповідями на попереднє запитання не змінилося. Зі значною перевагою на високому рекомендаційному рівні перебувають дартс та петанк. Інші пропозиції залишилися на рівні нижчому за середній з оцінками від 1,26 до 1,67 бала. Це вказує

на певну стандартність поглядів учителів фізичного виховання стосовно цих варіативних модулів.

Для групи «ракеткових» видів рухової активності ми констатували найбільші відмінності між можливістю бути застосованими та пропозиціями до застосування від учителів. Так, за збереження лідируючої позиції для бадмінтону для решти варіативних модулів ситуація змінилася. Наприклад, респонденти достатньо наполегливо рекомендують застосовувати теніс настільний та піклбол (рівень вище за середній – 3,12 бала в обох випадках). Однак інші варіативні модулі мають рекомендації на рівні нижчому за середній, що не заперечує їх використання, але вказує на відсутність переконання у вчителів стосовно їх актуальності.

Стосовно наступної групи ми очікували високий рівень пропозицій від респондентів. Це пов'язано з тим, що більшість видів добре відомі для респондентів та учнів різного віку, вони вже максимально широко застосовуються у змісті фізичного виховання та загалом є популярними на теренах України.

Загальні тенденції між можливістю бути якісно реалізованими та пропозиціями від респондентів зберігаються. Більшість варіативних модулів цієї групи отримала підтримку на рівні «високий» та «вище середнього». Знову ж таки найнижчий рівень пропозицій для варіативного модуля, пов'язаного з американським футболом, відповідає нижчому за середній (2,05 бала).

Для останньої групи варіативних модулів на основі спортивних ігор («безконтактна взаємодія») ми засвідчили надзвичайно позитивну тенденцію для алтимат фризбі. Вона полягає у тому, що для цього виду рухової активності/виду спорту респонденти надали одну з найвищих рекомендацій (високий рівень, 4,55 бала). Це хоча і поступається показнику волейболу, але вказує, що респонденти розуміють необхідність включення до змісту фізичного виховання інноваційних видів. Наголосимо, що алтимат фризбі також покликаний створювати атмосферу чесної гри, рівності та відповідальності за результат команди, а також містить достатню кількість складно координаційних елементів та певні вимоги до фізичної підготовленості учнів.

Висновки. У практиці фізичного виховання школярів підтверджено важливість якісного навчання у початковій школі як фундаменту для ефективного засвоєння змісту фізичного виховання в подальшому. Учителі фізичної культури мають різний рівень обізнаності щодо варіативних модулів, особливо спортивних ігор. Беззаперечно переважають традиційні види спорту (баскетбол, волейбол, футбол, настільний теніс, бадмінтон) та поступаються за рівнем обізнаності нові для України види спорту (падел, піклбол, флорбол).

Використання схожих за характером вправ та поєднання видів спорту є правомірним для сучасного змісту фізичного виховання, наприклад: бейсбол–пляжний бейсбол, баскетбол – баскетбол 3х3 – корфбол. Окрім того, виявлено якісні ознаки схожості рухових дій, де найвищі оцінки отримали критерії переміщення (3,05–3,43 бала); тактичних дій у «ракеткових» видах спорту ($3,00 \pm 0,65$) та умов гри у підгрупі «безконтактної взаємодії» ($3,12 \pm 0,66$). Установлення можливості впровадження варіативних модулів указало на пріоритети для флорболу, волейболу, футболу, доджболу, дартсу, петанку завдяки доступності та наявній політиці популяризації. Найвищі оцінки отримали модулі з футболу (9,69–9,93 бала) та волейболу (9,67 бала). Складнощі впровадження спостерігаються для варіативних модулів на основі спортивних ігор із високими вимогами до інвентарю (бейсбол, лакрос, хокей на траві, шорт-гольф, вудбол, падел, сквош).

Література:

1. Аксьонова О.П., Кириленко Л.В. Школа компетентностей на уроках із фізичної культури в початкових класах. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. 2018. Вип. 3(97). С. 25–32.
2. Білоус І.В., Мицкан Т.С. Особливості прояву емоційних станів у молодших школярів і рухова активність. *Вісник Прикарпатського університету. Серія «Фізична культура»*. 2018. Вип. 29. С. 3–11.
3. Перспективи комплексного використання засобів спортивних ігор у фізичному вихованні учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти / Ю.М. Голод

та ін. *Олімпійський та паралімпійський спорт*. 2024. Вип. 1. С. 49–55. <https://doi.org/10.32782/olimpstu/2024.1.9>.

4. Голод Ю., Пітин М., Пасічник В., Ковальчук Л. Теоретичний огляд сучасних підходів до змісту занять фізичною культурою учнів 1–4 класів. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2024. Т. 12. № 7. С. 21–28. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i7-003>

5. Голод Ю.М., Пітин М.П., Пасічник В.М., Ковальчук Л.В. Основи змістового наповнення уроків фізичної культури у загальноосвітній школі: український та закордонний досвід. *Олімпійський та паралімпійський спорт*. 2024. Вип. 2. С. 27–34. <https://doi.org/10.32782/olimpstu/2024.2.5>.

6. Використання ігрового методу навчання у галузі фізичного виховання / І.Б. Гринченко та ін. *Педагогіка та психологія*. 2019. Вип. 61. С. 43–50.

7. Деменков Д.В. Особливості навчання змісту предмету «фізична культура» у 1–4-х класах в умовах Нової української школи : методичні рекомендації. URL: <http://www.soippo.edu.ua>

8. Ізосімова С.Є. Концептуальні засади розвитку предметних компетентностей учнів 1–4-х класів на уроках фізичної культури в Новій українській школі. *Модернізація освітнього процесу в сучасних закладах освіти*. Одеса, 2022. С. 81–91.

9. Ковальчук Л., Загірна А., Герасимчук А. Психофізична адаптація дітей молодшого шкільного віку до умов навчання в Новій українській школі. *Фізична культура в школі: стан і перспективи розвитку* : зб. тез доп. II регіональної наук.-практ. конф. Івано-Франківськ, 2021. С. 10–12.

10. Ковтуненко О., Соботюк С. Оптимізація рухового режиму молодших школярів засобами футболу. *Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Фізичне виховання і спорт*. 2017. Вип. 25. С. 55–59.

11. Мойсєєв С.О. Рухливі ігри як важливий складник реалізації компетентнісного підходу до навчання учнів 1–4-х класів на уроках фізичної культури у Новій українській школі. *Спортивні ігри*. 2019. № 2(12). С. 29–40. <http://doi.org/10.5281/zenodo.2544955>

12. Москаленко Н., Полякова А., Торбанюк Г. Інтегроване навчання у фізичному вихованні дітей молодшого шкільного віку. *Вісник Прикарпатського університету. Серія «Фізична культура»*. 2019. Вип. 31. С. 90–97.

13. Сороколіт Н. Ставлення учителів фізичної культури до освітніх нововведень реформи «Нова українська школа». *Спортивна наука України*. 2018. № 6(88). С. 53–59.

14. Тимчик М.В., Шкуратюк П.В. Фізичне виховання молодших школярів у процесі занять волейболом. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2017. Вип. 2. С. 119–121.

15. Чопик Р.В. Методика навчання фізичних вправ молодших школярів у процесі занять баскетболом : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2010. 22 с.

16. Юзковець І. Розвиток особистості молодшого школяра засобами мінібаскетболу. *Теорія і практика фізичної культури і спорту*. 2023. № 1. С. 117–122.

References:

1. Aksonova, O.P., Kyrylenko, L.V. (2018). Shkola kompetentnostei na urokakh z fizychnoi kultury v pochatkovykh klasakh [School of competences in physical education lessons in elementary grades]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Dragomanova*, 3 (97), 25–32. [in Ukrainian].

2. Bilous, I.V., Mytskan, T.S. (2018). Osoblyvosti proiavu emotsiinykh staniv u molodshykh shkoliariv i rukhova aktyvnist [Peculiarities of manifestation of emotional states in younger schoolchildren and motor activity]. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Serii: Fizychna kultura*, 29, 3–11. [in Ukrainian].

3. Holod, Yu.M., Pasichnyk, V.M., Pityn, M.P., Leshchak, O.M., Tsap, I.H. (2024). Perspektyvy kompleksnoho vykorystannia zasobiv sportyvnykh ihor u fizychnomu vykhovanni uchniv pochatkovykh klasiv zakladiv zahalnoi serednoi osvity [Prospects for the comprehensive use of sports games in the physical education of elementary school students of general secondary education institutions]. *Olimpiiskyi ta paralimpiiskyi sport*, 1, 49–55. <https://doi.org/10.32782/olimpstu/2024.1.9> [in Ukrainian].

4. Holod, Y., Pityn, M., Pasichnyk, V., & Kovalchuk, L. (2024). Teoretychnyi ohliad suchasnykh pidkhodiv do zmistu zaniat fizychnoiu kulturoiu uchniv 1–4 klasiv [Theoretical review of modern

approaches to the content of physical education classes for students in grades 1–4]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka*, 12(7), 21–28. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i7-003> [in Ukrainian].

5. Holod, Y.M., Pityn, M.P., Pasichnyk, V.M., & Kovalchuk, L.V. (2024). Osnovy zmistovoho napovnennia urokiv fizychnoi kultury u zahalnoosvitnii shkoli: ukraïnskyi ta zakordonnyi dosvid [Fundamentals of content structuring in physical education lessons in general secondary schools: Ukrainian and international experience]. *Olimpiïskyi ta paralimpiïskyi sport*, (2), 27–34. <https://doi.org/10.32782/olimpstu/2024.2.5> [in Ukrainian].

6. Hrynchenko, I.B., Polishchuk, S.B., Siryi, O.V., Tykhonova, A.O., Chupryna, O.I. (2019). Vykorystannia irovoho metodu navchannia u haluzi fizychnoho vykhovannia [Using the game method of learning in the field of physical education]. *Pedahohika ta psykholohiia* : zb. nauk. pr. Kharkiv, 61, 43–50. [in Ukrainian].

7. Demenkov, D.V. *Osoblyvosti navchannia zmistu predmetu fizychna kultura u 1–4 klasakh v umovakh novoi ukrainskoi shkoly* [Peculiarities of teaching the content of the physical education subject in grades 1–4 in the conditions of the new Ukrainian school]. *Metodychni rekomendatsii*. Retrieved from: <http://www.soippo.edu.ua> [in Ukrainian].

8. Izosimova, S.Ie. (2022). Kontseptualni zasady rozvytku predmetnykh kompetentnostei uchniv 1–4 klasiv na urokakh fizychnoi kultury v novii ukrainskii shkoli [Conceptual principles of development of subject competences of students of grades 1–4 in physical education lessons in a new Ukrainian school]. *Modernizatsiia osvithnoho protsesu v suchasnykh zakladakh osvity* : zb. nauk. pr. Odesa, 81–91. [in Ukrainian].

9. Kovalchuk, L., Zahirna, A., Herasymchuk, A. (2021). Psykhofizychna adaptatsiia ditei molodshoho shkilnogo viku do umov navchannia v Novii ukrainskii shkoli [Psychophysical adaptation of children of primary school age to the conditions of study at the New Ukrainian School]. *Fizychna kultura v shkoli: stan i perspektvy rozvytku*: zb. tez dop. II Rehionalnoi nauk.-prakt. konf. Ivano-Frankivsk, 10–12. [in Ukrainian].

10. Kovtunencko, O., Sobotiuk, S. (2017). Optyimizatsiia rukhovoho rezhymu molodshykh shkoliariv zasobamy futbolu [Optimizing the movement regime of younger schoolchildren by means of football]. *Molodizhnyi naukovi visnyk Shkhidnoievropeiskoho natsionalnogo universytetu imeni Lesi Ukrainky. Fizychno vykhovannia i sport*. Luts'k, 25, 55–59. [in Ukrainian].

11. Moiseiev, S.O. (2019). Rukhlyvi ihry yak vazhlyva skladova realizatsii kompetentnisnogo pidkhotu do navchannia uchniv 1–4 klasiv na urokakh fizychnoi kultury u Novii Ukrainskii shkoli [Movement games as an important component of the implementation of the competence approach to the education of students of grades 1–4 in physical education lessons at the New Ukrainian School]. *Sportyvni ihry*, 2(12), 29–40. <http://doi.org/10.5281/zenodo.2544955> [in Ukrainian].

12. Moskalenko, N., Poliakova, A., Torbaniuk, H. (2019). Intehrovane navchannia u fizychnomu vykhovannia ditei molodshoho shkilnogo viku [Integrated training in physical education of children of primary school age]. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Seriia: Fizychna kultura*, 31, 90–97. [in Ukrainian].

13. Sorokolit, N. (2018). Stavlennia uchyteliv fizychnoi kultury do osvithnykh novovveden reformy «Nova ukrainska shkola» [The attitude of physical education teachers to the educational innovations of the «New Ukrainian School» reform]. *Sportyvna nauka Ukrainy*, 6(88), 53–59. [in Ukrainian].

14. Tymchyk, M.V., Shkuratiuk, P.V. (2017). Fizychno vykhovannia molodshykh shkoliariv u protsesi zaniat voleibolom [Physical education of younger schoolchildren during volleyball lessons]. *Naukovi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova. Seriia 15 : Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport)*, 2, 119–121. [in Ukrainian].

15. Chopyk, R.V. (2010). Metodyka navchannia fizychnykh vprav molodshykh shkoliariv u protsesi zaniat basketbolom [Methodology of teaching physical exercises to junior high school students during basketball lessons]: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.02. Kyiv, 22 p. [in Ukrainian].

16. Iuzkovets, I. (2023). Rozvytok osobystosti molodshoho shkoliara zasobamy mini-basketbolu [Personality development of a junior high school student by means of mini-basketball]. *Teoriia i praktyka fizychnoi kultury i sportu*, 1, 117–122. [in Ukrainian].

Holod Yurii, Pityn Mariian, Pasichnyk Viktoriia,
Synytsia Andrii, Kovalchuk Lidiia

PHYSICAL EDUCATION TEACHERS' ATTITUDES TOWARD THE INTEGRATED USE OF SPORTS GAMES IN PRIMARY SCHOOL PHYSICAL EDUCATION

*There is a clear contradiction between the need to develop a wide range of motor skills and the lack of scientific and methodological justification for the integrated use of sports games in primary school. **Purpose:** To determine the attitudes of physical education teachers regarding the integrated use of sports games in primary school physical education. **Methods:** Theoretical analysis and synthesis of scientific and methodological literature, document analysis, expert survey of primary school physical education teachers, and methods of mathematical statistics. A total of 42 physical education teachers participated in the study (average teaching experience: 12.64 ± 3.9 years). **Results.** The use of similar types of exercises and the combination of related sports disciplines is appropriate for modern physical education content – for example: baseball – beach baseball, basketball – 3x3 basketball – korfbal. Qualitative indicators of movement similarity were identified, with the highest scores observed in criteria related to locomotion (3.05–3.43 points); tactical actions in racket sports (3.00 ± 0.65); and game conditions in the «non-contact interaction» subgroup (3.12 ± 0.66). The feasibility of implementing variable modules highlighted priority sports such as floorball, volleyball, football, dodgeball, darts, and pétanque – due to their accessibility and current promotion policies. The highest ratings were given to modules in football (9.69–9.93 points) and volleyball (9.67 points). Implementation challenges were noted for modules based on sports games with high equipment demands: baseball, lacrosse, field hockey, short golf, woodball, padel, and squash. **Conclusions.** The importance of quality physical education in primary school is confirmed as a foundation for effective learning in later stages. Physical education teachers demonstrate varying levels of awareness regarding variable modules, especially sports games. Traditional sports (basketball, volleyball, football, table tennis, badminton) clearly dominate, while newer sports for Ukraine (padel, pickleball, floorball) lag behind in teacher familiarity.*

Key words: variable modules, content, survey, recommendations, distribution, similarity, tools.

Дата надходження статті: 31.07.2025

Дата прийняття статті: 04.09.2025

Опубліковано: 23.10.2025